Bölüm 24

Indeksci (indexer)

İndeksci Nedir?

İndeksci bir sınıfa ait nesneleri sanki bir arrayin bileşenleri imiş gibi indeksler. Sınıfa ait öğelerin ne olduğu indeksci için önemli değildir. O yalnızca yaratılan nesnelere damga (indis) koyar. Sınıfa ait `özgen` (property) tanımlamaya çok benzer. O nedenle, ona *akıllı array* takma adı verilmiştir. İndeksçiler *private, public, protected ya da internal* erişim belirteçleriyle nitelenebilirler. Aşağıdaki program nesneleri tamsayı indisler veren basit bir indeksçidir.

Indeksci01.cs

```
using System;

    class IndesksYap
    {
        private string[] metin = new string[5];
        public string this[int i]
        {
            get
            {
                return metin[i];
            }
            set
            {
                metin[i] = value;
```

```
            }
        }
    }

    class NesneYap
    {
        public static void Main()
        {
            IndesksYap obj = new IndesksYap();
            obj[0] = "Konya";
            obj[1] = "Elma";
            obj[2] = "Şiir";
            obj[3] = "Okul ";
            obj[4] = "C# ile Nesne Programlama";
            for (int j = 0; j < 5; j++)
            {
                Console.WriteLine("{0}", obj[j]);
            }
        }
    }
}
```

Çıktı

```
Konya
Elma
Şiir
Okul
C# ile Nesne Programlama
```

Bu programı çözümleyerek indekscilerin nasıl çalıştığını açıklayabiliriz. `İndeksYap` sınıfındaki

```
private string[] metin = new string[5];
```

deyimi string türünden, metin adlı, 5 bileşenli, `private` nitelemeli bir `array` bildirimidir.

```
        public string this[int i]
        {
            get
            {
                return metin[i];
            }
            set
            {
                metin[i] = value;
            }
        }
```

blokunda `this` pointeri yaratılan arrayi işaret eder. `get/set` erişimcileri (accessors), arrayin bileşenlerine değer atar ve atanan değeri okur.

`NesneYap` sınıfı içindeki `Main()` metodu

```
IndesksYap obj = new IndesksYap();
```

deyimiyle `IndeksYap` sınıfına ait obj adlı bir nesne yaratır. Bu nesnenin string tipinden, 5 bileşenli bir array olduğunu biliyoruz. `Main()` metodunun sonraki kodları arrayin bileşenlerine değerler atıyor sonra o değerleri *for döngüsü* ile konsola yazdırıyor.

Aşağıdaki örnek `double` tipinden sayıları bir `array` gibi kullanmamızı sağlar.

Indeksci02.cs

```
using System;

class IntIndexer
{
    private double[] kesir;

    public IntIndexer(int boyu)
    {
        kesir = new double[boyu];

        for (int i = 0; i < boyu; i++)
        {
            kesir[i] = 100.0;
        }
    }

    public double this[int ndx]
    {
        get
        {
            return kesir[ndx];
        }
        set
        {
            kesir[ndx] = value;
        }
    }

    static void Main(string[] args)
    {
        int boyu = 10;

        IntIndexer aaa = new IntIndexer(boyu);

        aaa[7] = 12.8;
        aaa[2] = 5.3;
        aaa[4] = 6.0;

        for (int i = 0; i < boyu; i++)
        {
            Console.WriteLine("aaa[{0}] = {1} ", i, aaa[i]);
        }
    }
}
```

Çıktı

```
aaa[0] = 100
aaa[1] = 100
aaa[2] = 5,3
aaa[3] = 100
```

```
aaa[4] = 6
aaa[5] = 100
aaa[6] = 100
aaa[7] = 12,8
aaa[8] = 100
aaa[9] = 100
```

Programı çözümleyelim. `IntIndexer` sınıfındaki

```
private double[] kesir;
```

deyimi double tipinden kesir adlı ve private nitelemeli bir array yaratır. private nitelemeli olduğu için bu arraye sınıf dışından erişilemez. O nedenle erişimcileri (accessors) kullanıyoruz.

```
public IntIndexer(int boyu)
{
    kesir = new double[boyu];

    for (int i = 0; i < boyu; i++)
    {
        kesir[i] = 100.0;
    }
}
```

bloku `IntIndexer` sınıfının 1 parametreli bir kurucusudur. `kesir` arrayinin bütün bileşenlerine 100.0 değerini atıyor. Bu değer atanmasa da olur. O zaman `double` tipi bileşenler *öndeğer* (default value) olarak 0.0 değerini alırlar.

```
public double this[int ndx]
{
    get
    {
        return kesir[ndx];
    }
    set
    {
        kesir[ndx] = value;
    }
}
```

blokunda `this` pointeri kesir arrayini gösteriyor. Bu pointer yardımıyla `get/set` erişimcileri (accessor methods) arrayin bileşenlerine değer atıyor ve atanan değeri okuyor.

`Main()` metodu, ilkönce arrayin uzunluğunu `boyu = 10` deyi ile belirliyor. Sonra

```
IntIndexer aaa = new IntIndexer(boyu);
```

deyimi ile IntIndexer sınıfına ait aaa nesnesini yaratıyor. aaa içindeki kurucu, 10 bileşenli kesir adlı arrayi oluşturuyor. set metodu bütün bileşenlere 100.0 değerini atamıştı.

```
aaa[7] = 12.8;
aaa[2] = 5.3;
aaa[4] = 6.0;
```

deyimleri 7, 2 ve 4 damgalı bileşenlerin değerlerini değiştiriyor, yeni değerler atıyor. Bu kodlar, arrayin bileşenlerine atanan değerlerin istendiğinde değiştirilebileceğini gösteriyor.

`Main()` metodunun içindeki son blok for döngüsüyle arrayin bileşenlerinin değerlerini konsola yazdırıyor.

Aşkın İndeksci

İndeksçiler birer metot olduğuna göre, aşkın indeksçi olması doğaldır. Aşağıdaki program bir aşkın indeksçi (overloaded indexer) tanımlıyor.

Indeksci03.cs

```
using System;

class AIndexer
{
    private string[] kent;
    private int arrBoy;

    public AIndexer(int boy)
    {
        arrBoy = boy;
        kent = new string[boy];

        for (int i = 0; i < boy; i++)
        {
            kent[i] = "***";
        }
    }

    public string this[int ndx]
    {
        get
        {
            return kent[ndx];
        }
        set
        {
            kent[ndx] = value;
        }
    }

    public string this[string veri]
    {
        get
        {
            int sayaç = 0;

            for (int i = 0; i < arrBoy; i++)
            {
                if (kent[i] == veri)
                {
                    sayaç++;
                }
            }
            return sayaç.ToString();
        }
        set
        {
            for (int i = 0; i < arrBoy; i++)
```

```
            {
                if (kent[i] == veri)
                {
                    kent[i] = value;
                }
            }
        }
    }

    static void Main(string[] args)
    {
        int boy = 10;
        AIndexer aaa = new AIndexer(boy);

        aaa[9] = "Rize";
        aaa[3] = "Trabzon";
        aaa[5] = "Sinop";
        for (int i = 0; i < boy; i++)
        {
            Console.WriteLine("aaa[{0}]  =  {1}", i, aaa[i]);
        }
    }
}
```

Çıktı

```
aaa[0] = ***
aaa[1] = ***
aaa[2] = ***
aaa[3] = Trabzon
aaa[4] = ***
aaa[5] = Sinop
aaa[6] = ***
aaa[7] = ***
aaa[8] = ***
aaa[9] = Rize
```

Bu programı çözümleyelim. Aindexer sınıfındaki

```
private string[] kent;
```

deyimi private nitelemeli, string tipinden kent adlı bir array bildirimidir.

```
private int arrBoy;
```

deyimi, kent arrayinin bileşen sayısını tutacak bir değişken bildirimidir.

```
    public AIndexer(int boy)
    {
        arrBoy = boy;
        kent = new string[boy];

        for (int i = 0; i < boy; i++)
        {
            kent[i] = "***";
        }
    }
```

bloku `AIndexer` sınıfının int tipinden 1 parametreli bir kurucusudur. String tipinden kent arrayini yaratır ve bileşenlerine "***" değerini atar.

```
    public string this[string veri]
    {
        get
        {
            int sayaç = 0;

            for (int i = 0; i < arrBoy; i++)
            {
                if (kent[i] == veri)
                {
                    sayaç++;
                }
            }
            return sayaç.ToString();
        }
        set
        {
            for (int i = 0; i < arrBoy; i++)
            {
                if (kent[i] == veri)
                {
                    kent[i] = value;
                }
            }
        }
    }
```

blokunda this pointeri arrayi işaret eder. Dolayısıyla, ilk satır [string veri] parametresi ilk kurucunun int tipi parametre tipinden farklıdır. O halde, bu bir aşkın kurucudur. Bu bloktaki get/set erişimcileri (accessors) `kent` arrayinin bileşenlerine for döngüleriyle değer atıyor ve o değerleri okuyor.

`Main()` metodu arrayin bileşen sayısını 10 olarak belirledikten sonra `Aindexer` sınıfının `aaa` adlı bir nesnesini yaratıyor. Sonra arrayin 9, 3, 5 damgalı bileşenlerine değer atıyor ve bütün bileşen değerlerini for döngüsü ile konsola yazdırıyor.

Alıştırma

Aşağıdaki programın deyimlerini çıktı ile karşılaştırarak çözümleyiniz.

Indeksci04.cs

```
using System;
//using System.Collections.Generic;
//using System.Text;

namespace Indexers
{
    class Ata
    {
        private string[] bölge = new string[5];

        public string this[int indexbölge]
```

```
        {
            get
            {
                return bölge[indexbölge];
            }

            set
            {
                bölge[indexbölge] = value;
            }
        }
    }

    /* Ata sınıfının nesnelerini bir array gibi kullanır */
    class Oğul
    {
        public static void Main()
        {
            Ata obj = new Ata();

            obj[0] = "Matematik";
            obj[1] = "Fizik";
            obj[2] = "Kimya";
            obj[3] = "Biyoloji";
            obj[4] = "İstatistik";

            Console.WriteLine("{0}\n,{1}\n,{2}\n,{3}\n,{4}\n", obj[0],
obj[1], obj[2], obj[3], obj[4]);
        }
    }
}
```

Çıktı

```
Matematik
,Fizik
,Kimya
,Biyoloji
,İstatistik
```